

ГОД. XVI.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 15.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЏИЋ.

Издави за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ОДЗИВ НА ПОЗИВ ЗАРАД ПРИПОМОЋИ СРПСКОМ НАР. ПОЗОРИШТУ.

I.

На позив, што га је управни одбор „Друштва за српско народно позориште“ управио на српски народ ради купљења прилога на српско нар. позориште, одредило је *српско црквено певачко друштво у Панчеву* на ванредној скупштини својој *пришлоћ* од 250 фор., која ће се за пет година дана исплатити. Уједно је исто панчевачко певачко друштво међу грађанством у Панчеву купило на исту цел прилоге и постигло врло сјајан резултат, тако, да *сви прилози из Панчева* на пет година износе импозантну своту од 6554 фор. 50 новч. а. вр.

Срп. певачко друштво панчевачко послало је већ *прву годишњу рату* од тих прилога (за годину 1891/92.) у изнозу од 1310 фор. 90 н., а остале годишње оброке шиљаће месеца октобра сваке године.

Ово су *имена родољубивих приложника* из Панчева:

По 250 фор.: Панчевачко српско црквено певачко друштво; прва панчевачка заједница за вађевину као задруга; С. Милутиновић и синови; — свега 750 фор.

По 150 фор.: Васа пл. Јовановић; Васа Ђурчин; и Ђ. Х. Стојановић; — свега 450 фор.

По 100 фор.: Каменко Ј. Јовановић; Паја Ј. Јовановић; Велизар Боборон; др. Светислав Касапиновић; Ђока Ђурчин; Никола Николић; Манојло Ивачковић; Пера В. Николић; Мита В. Николић; Светозар Теодоровић; Ђорђе Мано; Т. Н. Живковић; Софија Л. Драгичевић; М. П. Кранчевић; Атанас Кранчевић; Васа Ср-

дановић; Јован А. Јовановић; др. Ђорђе Лазаревић; Еуфимија пл. Лемењи; Васа Радосављевић; Алекс. пл. Јагодић; др. Љуб. Ненадовић; — свега 2200 фор.

По 75 фор.: Др. Љубомир Гађански.

По 60 фор.: Др. М. А. Данкуц; Стојко Обрадовић; Мита Топаловић; Андрија Поповић; „На српску Талију“; — свега 300 фор.

По 55 фор.: Пајо Николић.

По 50 фор.: Јоца Кристић; Катарина Голубовић; Вељко Константиновић, учитељ; Арсеније Бошковић; Ђура Јаношевић; Станко Радић; Јован Стојишић; Стеван А. Поповић; Васа Николић, трговац; Кара Ристић; Милоша Шоповића синови; Браћа Стефановићи; др. Павле Марјановић; Љубомир Михајловић; Вучко Вукашиновић; Никола Мандрино; Свет. Драгомировић; Јефта Маринковић; Лука Радивојевић; Љубица Касапиновић; др. Милан Лакић; — свега 1050 фор.

По 25 фор.: К. А. Бошковић; Коста Јанковић; Милутин Алексић; А. Ковач; Душан Антоновић; Јулије Надор; Даница Чакловић; Миша Костић; Тоша Арсенијевић; Паја Ранисављевић; П. Т. Суботић; Душан Ј. Лукић; Катица Стојковић; С. А. Суботић; Стева П. Јовановић; Д. Ј. Јагревић; Душан Јаблановић, парох; Сава Леовић; Мита Ђорић; Н. Вајдић; Урош Марић; Петар Ст. Николић; Бранко Јовановић; Јоца Д. Максимовић; Јелисавета Павловић; Рахила Јовановић; Љубица Деспотовић; Персида Тодоровић; Ђорђе Милошев; Никола Алексије-

вић; Ђорђе Ј. Зега; Пулхерија Симић; Свет. Ерић; Јосиф Голубчић; Ђена Ановић; Петар Јосифовић; Душан Чолаковић; Панта Тадић; — свега 950 фор.

По 45 фор.: Српско православно свештенство.

По 20 фор.: Петар Панајот; Стеван Дејановић; С. П. Јовановић; Мита Ђ. Милутиновић; Мита Ђ. Коко; — свега 100 фор.

По 15 фор.: Катарина Стефановић; Драга Деспотовић; В. Барајевац; Стева К. Капамаџија; Жива Чолаковић; Пига Павловић; Петар Капамаџија; Јов. Поповић, трговац; — свега 120 фор.

По 10 фор.: Свет. Пиваровић; Ал. пл. Косанићка; Јов. Добројевић; Кам. Ђ. Милутиновић; Коста Стојановић; Г. М. Калиновић; Коста Капамаџија; Г. Јанковић; Л. Захаријевић; Марко Радојчић; Љуб. Радивојевић; Васа Николић, пушкар; Никола Петровић; Марија Стојић; Катарина М. Јовановић; Коста Вучковић; Тоша Микша; А. Милорадовић; Жика Николић; Јаша Атанацковић; Сава Петковић, учитељ; Алекса и Јелена Суботић; Лука Продановић; Стева Живковић; Стева Хан; Макса Спајић; Све-

товар Дамјановић, управитељ више дев. школе; — свега 270 фор.

По 5 фор.: Гаја Ђуричић; Мита Костић; Паја Анастасијевић; Н. А. Поповић; Мајор Мијановић; Паја Михајловић; Васа Антић; Миша Јемча; Станко Панковић; Андрија Нинић; Ђока Маринковић; Тана Спајић; Јован Бајић; Паја Стојадиновић; Марија Димитријевић; Јелена Петровић; Кат. Димковић; Ј. Н. Станишић; Јелена Којић; Ђура Радојчић; Милка Давидовић; Душан Томић, учитељ; Ђока Николић; Жика Лепојев; Катарина Хадија; Алекс. Вишњићки; — свега 130 фор.

По 2 фор. 50 н.: Жика Стојковић, учитељ.

По 2 фор.: Анђелина Поповић; Н. Д. Поповић; Коста Рајић; — свега 6 фор.

По 1 фор.: Коста Пековић.

Накнадно по 50 фор.: Д. П. Ранисављевић.

Укупно износе прилози из Панчева 6554 фор. 50 н. —

На свима овим многобројним и родољубивим прилозима изјављује се честитим прилагачима свесрдна и најтоплија захвалност.

Од управнога одбора „друштва за српско народно позориште,“ у Новоме Саду 3. (15.) новембра 1891.

Сава Петровић, с. р.
секретар.

Начеовик „друштва за срп. нар. позориште“:

Др. Лаза Станојевић, с. р.

И И С Т И К И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Разбојници.) Равно је 110 год. како угледаше света Шилерови „Разбојници“; од 13. јан. 1782. год., када се први пут приказиваху у Манхајму, до данас пређе славни харамбаша Мор стотинама пута преко позорнице са својом осветничком, очајном четом и још свагда радо гледамо те необуздане синове чешких шума, још и сад радо жалимо јадну судбину Карлову, која начини од човека зверу, још и сада оплакујемо његова несретнога, обманутога оца и верну драгану, још и сада се грозимо натприродне нечовечности и

окорелости Фрањине, још и сад нас заноси оданост Ролерова и Швајцерову — све ове прилике и после једнога века несу празне сенке, него људи од крви и меса, особито када се прикажу онако вештачки као овога вечера.

А треба се сетити, да је то умотвор момчета од 22 године. Момчета, у којем још не беху прекипеле узавреле идеје „бурнога доба“ немачке књижевности (Sturm- u. Drangperiode), којег естетично образовање беше још тада веома површно, познавање света и људи још недостатчно, јер их још гледаше преко оград Карлове школе (Karls-

schule) лудвигсбуршке. Па све се то огледа и у делу, и ако се оно високо издиже изнад опорих и незрелих плодова онога „женијалнога“ доба. Све је озде претерано и необуздано. Бескочнача чежња за слободом прелази у разбојништво; себичност и властољубље изопачује се у животињску суровост, натчовечно нитковство, које у својој страсти кида све моралне и природне везе. Сви осећаји, све страсти су навијене на највиши степен. Први драматски писац немачки објављује у својем првенчету рат позорници, ни не намењује га њој. Па заиста је и немогуће изнети ону масу догађаја онако, како је у изворнику. Ту остаје драматурговој писаљци широко поље. Па и на законе драматске уметности слабо се ту осврће. Радње је врло мало, разговори су дугачки; лица мало раде, него се топе у дугим громовитим декламацијама. Па какав је језик и стил! Кад говори подлост — сивљу гује отровнице, кад се проклиње — небо се тресе, када се прети — гromови се скидају: све је силовито и необуздано. Па и кроза сав тај урнебес и несклад загрева нас песников дах, непосредност осећаја и страсти заноси нас, величина мисли уздиже нас, јачина израза потреса нас. Осећамо, да је све ту што

Свемогућство светом тајном шапти

Само души пламена појете. (Лука Микрокозма).

Наша вредна дружина је својим приказом одговарала класичном делу. Најтежи задатак добио је г. Ружаћ (Фрања) па кад се и такав задатак реши без погрешке, онда се потпуно заслужује први ред с одликом. Сретно су се такмачили с њим г. Лукић (стари Мор) и г. Миљковић (Карло). Карло је једна од најбољих улога г. Миљковића и на много места га је савршено приказао, само бисмо желели, да не говори кроза зубе и да не гута речи. Што се старачки глас старог Мора није више пута чуо, много је крива и публика, која једнако кашље и шушка а највише галерија (ох! заклета душманко свих трагедија!). Г. Бакаловић је својега патера у кратко, али што-но веле „на опште задовољство“ отпридиковао. И гђа Бакаловићка (Амалија), г. Спасић (Шпигелберг), г. Марковић (Херман), г. Славнић (Данило), г. Васиљевић (Козински), г. Рајковић (Швајцер) и остала господа разбојници добро су пристали у целину те се може најтоплије препоручити сваком, да што чешће иде у позориште.

Тих. О.

ПОЗОРИШТЕ.

(Théâtre libre). (Слободно позориште) У Паризу има једно позориште: Théâtre libre (слободно позориште), у коме се приказују нови комади непознатих писаца, чија дела не ће позоришни управитељи да примају. Сад је и позориште Vaudeville тако нешто удесило за нове

и непознате писце. У том позоришту приказивали су четвртком после подне старије комаде; а сад ће у то време да се тамо приказују комади младих писаца. Почетак је учињен 24 октобра о. г. и био је добар. Два непозната писца Гион (Guion) и Денијер (Denière) написали су комад у три чина: „Les jobards“ (глупаци), који је врло лепо примљен. Овде су „глупаци“ људи, који мисле, да треба да врате благо, које је на неправди стечено. Јунак комада нашао је, да му се покојни отац обогатио на штету свога другара. Он даде све своје имање, да би штету накнадио, али за то изгуби своју невесту, јер његов несудбени таст, који презире њега и матер му као „глупаке“, не ће да му да своју кћер, ал' ипак налази, да је заслужио, да му да своју синовцу, која му је на терету. Буде ли се овом оженио, њен стриц прибавиће му неко мало звање. У први мах одбије младић понуду са негодовањем, али на брзо позна у синовци сродну душу, која је, као и он, имала горка искуства. Они се споразуму и пристану на понуду. Ствар је дирљива, а пуна истине. А писци су знали и дијалог да оживе општроумним досеткама.

(Пољубац у позоришту.) „П. Лојд“, а по њему и неки српски листови, донели су белешку, да је Лаза Б., глумац у српској народној позоришној дружини, за време док се дружина бавила у Осеку, пољубио у позоришту госпођицу Н. Ђ. Како тога имена глумца нема у позоришној дружини, а и нико од глумаца наших није тако што урадио, него је то учинио осечки становник Лаза Бркић: то ради исправке доносимо оно, што је осечки немачки лист „Драва“ о том догађају написала. Тај лист пише о томе овако: „Посетиоци позоришне преставе у прошли четвртак 7. новембра, о. г., били су сведоци догађаја, који је у многим изазвао изненађење и чуђење, а сутра дан био је предмет општег разговора. Г. Лаза Бркић седео је те вечери између две врло лепе девојке, црне очи једне а диван изглед друге недозвољаваше му да се између чинова диже са свога места, што беше са свим противио његовом обичају, али беше ли то опклада, или је господин хтео да покаже своју дрскост, или је био занесен бајним изгледом своје комшинице гђице П.: тек господин у један мах диже се са свога седишта, па пред целом публиком притисну ватрен пољубац на ружичаста уста своје лепе комшинице. Овај ужасни безобразлук, како га госпођица назва, збуни је у првом тренутку, а господин употреби ту zgodну прилику да стругне, остављајући публику да она оцени овај догађај. Увређена госпођица тужила је, као што чујемо: нападача суду, и сад ће се отпочети врло интересантна парница.“

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

6. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 4.

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 9. НОВЕМБРА 1891.

ПРВИ ПУТ:

НЕ ЂЕ ВАРОШАЊУ.

ПЛАЉИВА ИГРА У 4 ЧИНА, ОД А. ШРАЈБЕРА, ПРЕВЕО Ј. МАКСИМОВИЋ. — РЕДИТЕЉ: ДОБРИНОВИЋ.

О С О Б Е:

Пуковник фон Вилдермут	Добриновић
Ката, жена му	Ј. Добриновићка
Агата } деца му	С. Бакаловићка
Елиза }	М. Марковићка
Ернест Роденвалд, асесор код суда	Миљковић
Бернхард Флигл, професор	Спасић
Бенерао фон Хауенштајн	Рајковић
Мајор фон Вердер	Марковић
Леонора, жена му	Т. Лукићка,
Фон Блендер, дворски јункер	Васиљевић
Фриц, послужитељ	Бакаловић
Грета, служавка	Д. Васиљевићка
Слуга, код мајора	Стефановић.

Две прве радње збивају се на двору пуковника фон Вилдермута; трећа и четврта радња у престоници. — Између другог и трећег чина протекло је пет до шест недеља, а између трећег и четвртог месец дана. — Време: Садашњост.

Војничка музика петроварадинске пешачке пуковније бр. 70. свираће ове комаде: 1. У почетку: „Корачница“, од Новотнога. — 2. Између првога и другог чина: Увертира у оперету: „Момци на броду“, од И. пл. Зајца. — 3. Између другог и трећег чина: „Стефанија-гавота“, од Цибулке. — 4. Између трећег и четвртога чина: „Краљичина марама од чипака“, смеса од Штрауса.

У недељу 10. новембра: „Сеоска лола“. Позоришна игра у 3 чина с певањем, од К. Тота, превео и за српску позорницу удесио С. Дескашев. Музика од Д. Јенка.

Улазнице могу се добити у позоришној писарници од 9—12 пре подне и од 3—5 сахата после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК ОКО 10 САХАТА.